

Bijlage 1: Motivering van het besluit

A. Toelichting op het besluit

A1 Opdracht beheer reeën en toegestane middelen

Op grond van artikel 3.10, eerste lid sub a, van de Wnb is het verboden in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij de Wnb, opzettelijk te doden of te vangen. Het ree staat op deze betreffende bijlage en is een beschermde inheemse diersoort.

Gedeputeerde Staten kunnen op basis van art. 3.18 Wnb een opdracht verlenen tot beheer van het ree, indien is voldaan aan de volgende voorwaarden:

- er is geen andere bevredigende oplossing voor handen;
- zij is nodig (o.a.):
  - in het belang van in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
  - ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren,
- er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Aangewezen middelen

Op grond van artikel 3.25 Wnb worden bij het verlenen van een opdracht als bedoeld in artikel 3.18, eerste lid Wnb, middelen aangewezen die voor het vangen en doden van de aldaar bedoelde dieren mogen worden gebruikt. In deze situatie worden als middel geweren aangewezen. Voor verdere voorwaarden en eisen aan een geweer en munitie wordt verwezen naar artikel 3.13 en 3.14 van het Bnb.

Gebruik van het geweer

In artikel 3.26, tweede lid Wnb, is benoemd dat bij of krachtens algemene maatregel van bestuur aan het gebruik van het geweer regels kunnen worden gesteld, met name met betrekking tot het gebruik van middelen op, aan of bij het geweer. In artikel 3.13 Bnb is bepaald dat een geweer als bedoeld in artikel 3.26, eerste lid, van de Wnb niet mag worden voorzien van een kunstmatige lichtbron of een voorziening om de prooi te verlichten. Verder is in artikel 3.16 van het Bnb opgenomen dat het verboden is een geweer te gebruiken ter uitoefening van het bepaalde bij of krachtens de wet voor zonsopgang en na zonsondergang en binnen de bebouwde kom of op of onmiddellijk aangrenzende terreinen.

Gezien bovenstaande is het gebruik van een geweer aan regels gesteld. Ontheffing dient verleend te worden om het ree met het geweer te mogen doden in de perioden en tijden vermeld in voorschrift nummer 7 van deze opdracht. Wij kunnen binnen de opdracht voor het doden van reeën ontheffing van deze beperkingen verlenen op grond van artikel 3.26, derde lid Wnb.

A2 Beleidsuitgangspunten provincie Fryslân

Verordening Wnb Fryslân

In de Verordening Wet natuurbescherming Fryslân 2017 zijn door Provinciale Staten regels gesteld ter invulling van de taken die de Provincie Fryslân heeft voortvloeiende uit de Wnb.

Beleidsnotitie bescherming en beheer ree Fryslân

Het provinciaal beleid voor het beheer van reeën in de provincie is vastgelegd in de nota beheer en schade- bestrijding 'Libje en Libje Litte'. Hierin is vastgelegd hoe het College van Gedeputeerde Staten (hierna: College) invulling geven aan de wettelijke taken op het gebied van beheer en schadebestrijding voor soorten.

Ons College heeft, vooruitlopend op de wijziging van 'Libje en Libje Litte' het beleid voor het reebeheer in Fryslân aangepast. Dit vervangt met ingang van 1 januari 2020 het vigerende beleid voor reeëbeheer uit 'Libje en Libje Litte'. Dit nieuwe beleid zal te zijner tijd worden overgenomen in de nieuwe provinciale nota uitvoering beheer en schadebestrijding die op dit wordt herzien

Reeën kunnen op diverse manieren zorgen voor schade of overlast. Uit gegevens van BIJ12 Faunazaken blijkt dat de door reeën veroorzaakte schade aan landbouwgewassen evenwel nihil is. Tussen 1991 en 2019 is er in totaal nog geen tienduizend euro aan schade uitgekeerd. Dat betekent gemiddeld nog geen 350 euro per jaar.

Ook is geen schade aan mogelijke andere wettelijke belangen genoemd in artikel 3.8, lid 5, bij ons College bekend. Gezien de beperkte schade die reeën veroorzaken aan de zaken genoemd onder de hiervoor genoemde wettelijk belangen is er feitelijk geen grond om beheer van ree te baseren op schade aan deze belangen.

Uit cijfers van de Faunabeheereenheid Fryslân blijkt echter wel dat het aantal aanrijdingen met reeën de laatste jaren fluctueert, maar gemiddeld genomen licht lijkt te stijgen. Het aantal geregistreerde aanrijdingen in de periode 2015 tot en met 2018 bedroeg respectievelijk 388, 408, 584 en 497. Gemiddeld betekent dit 469 aanrijdingen met reeën per jaar.

Verder blijkt uit cijfers van de FBE dat het aantal reeën in Fryslân zeer waarschijnlijk (veel) hoger ligt dan de eerder beleidsmatig vastgestelde doelstand van 6.146. Het aantal reeën dat jaarlijks geschoten mag worden (1.234) heeft niet geleid tot het beperken van de reeënpopulatie tot genoemde doelstand. Eveneens moet worden geconstateerd dat, met uitzondering van het aantal aanrijdingen met reeën er geen wettelijke belangen in het geding zijn gekomen door het gegroeide aantal reeën in Fryslân. Hieruit kan worden geconcludeerd dat er feitelijk geen grond is voor het beleidsmatig vastleggen van de reeënpopulatie op een gefixeerd aantal. Daarbij komt dat ook de onderliggende methodiek van het reeëbeheer, de methode Van Haften, landelijk sterk ter discussie staat. De methodiek is sterk verouderd en niet goed toepasbaar op de huidige verspreiding en leefwijzen van het ree.

Om deze redenen hanteert de provincie Fryslân vanaf 1 januari 2020 openbare veiligheid, de risico's voor de verkeersveiligheid inbegrepen, als grond waarop beheer voor het ree wordt gebaseerd. Daarnaast blijft het mogelijk afschot toe te passen bij valwild. Dat betekent dat zieke of gewonde of anderszins gebrekkige dieren mogen worden afgeschoten (belang genoemd onder f.).

De kern van het beleid is dat ons College het beheer van het ree baseert op een maximaal aantal toegestane aanrijdingen per jaar. Het beheer dient er op gericht te zijn dit te beperken tot maximaal 500 op het Friese vasteland. Voor de eilanden Terschelling en Ameland gelden op dit moment maxima van respectievelijk vijf en tien aanrijdingen per jaar. Met dit maximum gaat het College er vanuit dat daarmee ook de (rest)schade aan mogelijke overige wettelijke belangen voldoende beperkt blijft en daarnaast de gezondheid van het reewild in Fryslân niet in gevaar komt. Overigens zijn signalen daaromtrent ons niet bekend.

De provincie gaat er vanuit dat risico's voor de verkeersveiligheid acceptabel zijn als het jaarlijks aantal aanrijdingen met reeën op het vaste land in Fryslân maximaal 500 bedraagt.

Bij de uitvoering van het beleid dient, conform de Wnb eerst ingezet te worden op preventieve maatregelen. De FBE wordt opgedragen bij het opstellen van het FBP hieraan invulling te geven en ons College hierover jaarlijks te rapporteren. Verder is het uitgangspunt dat de uitvoering zich in de eerste plaats richt op risicovolle wegtrajecten of locaties; de plaatsen waar zich de meeste aanrijdingen voordoen, de hotspots. Doel is om controle te krijgen op locaties waar nu veel aanrijdingen plaatsvinden en controle te houden op locaties waar deze weinig of niet plaatsvinden. Daarnaast blijft het uiteraard mogelijk om reeën te beheren ter voorkoming of bestrijden van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren.

Reeën komen ook voor in Groningen en Drenthe. Daarom is in het beleid voorzien met de FBE's in genoemde provincies zorg te dragen voor een afgestemde en gemeenschappelijke gedragen aanpak van het ree waar dit provinciegrensoverschrijdend voorkomt.

B Reguleren van de populatieomvang

Al op grond van het huidige FBP achten wij het aannemelijk gemaakt dat sprake is van door reeën veroorzaakte schade, zowel aan de dieren zelf als aan verkeersvoertuigen en verkeersdeelnemers.

Uit cijfers van de FBE blijkt dat het aantal aanrijdingen met reeën de laatste jaren fluctueert maar gemiddeld genomen licht lijkt te stijgen. Het aantal geregistreerde aanrijdingen in de periode 2015 tot en met 2018 bedroeg respectievelijk 388, 408, 584 en 497. Gemiddeld betekent dit 469 aanrijdingen met reeën per jaar.

Het aantal aanrijdingen ligt veel hoger omdat niet alle aanrijdingen worden gemeld en bovendien aanrijdingen zullen hebben plaatsgevonden waarbij geen dodelijke reeënslachtoffers zijn gevallen. Ook die aanrijdingen hebben schade tot gevolg (gewonde dieren en/of mensen en schade aan auto's). Op grond van opgave van jaarlijkse tellingen door de FBE zullen bij het ontbreken van reeëbeheer de aantallen reeën stijgen met meer aanrijdingen en schade tot gevolg. Wij geven dan ook opdracht voor het beheer van reeën ten behoeve van genoemde belangen.

Belang van de openbare (verkeers)veiligheid

Algemeen bekend is dat reeën die wegen oversteken (of dreigen over te steken) het verkeer in gevaar kunnen brengen en aanrijdingen veroorzaken. Wanneer acuut gevaar voor de verkeersveiligheid dreigt achten wij het nodig dat onmiddellijk kan worden ingegrepen. Waar en onder welke omstandigheden die gebeurtenis plaatsvindt achten wij niet relevant. Wanneer reeën zich op openbare wegen dreigen te begeven kan het noodzakelijk zijn deze af te schieten om botsingen met, tussen of van verkeersvoertuigen te voorkomen. Daardoor kan niet alleen schade aan auto's worden tegengegaan, maar, belangrijker, worden voorkomen dat er gewonde of dode slachtoffers vallen. Tevens wordt ernstig lijden ten gevolge van aanrijdingen van de betreffende reeën zelf voorkomen. De opdracht in het belang van de openbare (verkeers-)veiligheid zullen wij verlenen om ingeval van door reeën veroorzaakte verkeersonveilige situaties te kunnen ingrijpen, ter voorkoming van verkeersslachtoffers en aanrijdingen.

Voor zover dat op grond van de aan die opdracht verbonden voorschriften niet mogelijk is, bijvoorbeeld i.v.m. een afwijkend afschottijdstip of omdat voor een bepaald gebied geen machtiging voor het gebruik van die ontheffing kan worden verleend, zullen wij opdracht verlenen voor afschot van reeën in het belang van de openbare veiligheid, onder voorwaarde dat van die ontheffing pas gebruik mag worden gemaakt op voorwaarde dat de noodzaak daartoe door de politie, AID of een toezichhoudende ambtenaar is vastgesteld. Wij zijn van mening dat in voorkomende gevallen te allen tijde en overal moet kunnen worden opgetreden. In het belang van de openbare veiligheid verlenen wij dan ook aanvullend ontheffing van de verbodsbepalingen van de Wnb en geven daarnaast bij de voorschriften een aantal situaties aan waarin met toestemming en in het bijzijn van de politie, AID of een toezichhoudende ambtenaar tevens mag worden opgetreden¹.

Onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren

Wanneer de noodzaak aanwezig is zieke of gebrekkige dieren uit hun lijden te verlossen, dan staan wij hier positief tegenover. Wij zullen dan ook in het belang van voorkoming en bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren opdracht verlenen. De noodzaak daartoe werd in bovengenoemde uitspraak van de rechtbank Leeuwarden bevestigd.

C Geen andere bevredigende oplossing

Bij de uitvoering van het nieuwe beleid dient, conform de Wnb eerst ingezet te worden op preventieve maatregelen. Verder is het uitgangspunt dat de uitvoering zich in de eerste plaats richt op die plaatsen waar zich de meeste aanrijdingen voordoen, de zogenaamde hotspots.

Eerder al merkten we hieromtrent op dat de mate waarin wegbeheerders openbare wegen veiliger kunnen maken voor zowel verkeersdeelnemers als reeën beperkingen kent. In de provincie Fryslân is een dermate fijnmazig wegennetwerk aanwezig dat het - afgezien van de hoge maatschappelijke kosten - vrijwel ondoenlijk is om langs beide zijden van elke gemeentelijke, provinciale of rijksweg reeën werende rasters te plaatsen, mede gelet op de ruime mate van verspreiding van reeën binnen de provincie. Leefgebieden van het ree in de provincie Fryslân niet duidelijk afgebakend. Zo worden in de afgelopen jaren ree populaties ook waargenomen in de open weidegebieden in de provincie. Hierdoor is het gericht plaatsen van rasters om migratieroutes te geleiden vrijwel ondoenlijk. Dit geldt ook voor het creëren van openheid en overzicht langs die wegen. Bovendien is het plaatsen van rasters niet altijd gewenst. Een dergelijk systeem van rasters zou uitwisseling tussen populaties van dieren (en niet alleen van de ree) sterk bemoeilijken dan wel onmogelijk maken.

Overigens zijn op bepaalde plaatsen binnen de provincie, met name daar waar problemen zijn te verwachten, zoals bij uitteedplaatsen van reeën en bij (snel)wegen waar reeën geregeld oversteken, al wel maatregelen getroffen zoals het plaatsen van rasters, wildsignaleringsystemen, wildspiegels en reflectoren, snelheidsbeperkingen, et cetera.

¹ In de uitspraak van 27 januari 2011 (procedurenummer: AWB 10/985) is de rechtbank Leeuwarden van oordeel dat het college in redelijkheid ontheffing heeft kunnen verlenen voor het doden van reeën met gebruikmaking van de kogelbuis in het belang van de openbare (verkeers)veiligheid. Op grond van de stukken staat naar het oordeel van de rechtbank voldoende vast dat in de provincie Fryslân (hierna: de provincie) jaarlijks een groot aantal verkeersongevallen plaatsvindt waarbij reeën betrokken zijn. Hiervan volgt dat de openbare veiligheid in het geding is. Dat het precieze aantal aanrijdingen met reeën niet bekend is, is daarbij niet van belang. Wel acht de rechtbank van belang dat de ontheffing voor het doden van reeën in het belang van de openbare veiligheid op grond van voorschriften slechts mag worden gebruikt, op voorwaarde de noodzaak voor afschot is vastgesteld door de politie, de AID of een provinciale toezichhouder. Daarmee wordt voldoende gewaarborgd dat enkel van dit onderdeel van de ontheffing gebruik wordt gemaakt wanneer op een bepaald moment in een bepaald gebied daadwerkelijk sprake is van gevaar voor de (verkeers)veiligheid.

Deze maatregelen kunnen echter niet volledig worden beschouwd als afdoende 'andere bevredigende oplossingen'. In eerder genoemde uitspraak van de rechtbank Leeuwarden (27 januari 2011)

oordeelt de rechtbank hieromtrent als volgt: '*...vorder acht de rechtbank aannemelijk dat er geen andere bevredigende oplossing bestaat.*

Met het college is de rechtbank van oordeel dat het, gelet op de fijnmazigheid van het wegennetwerk in de provincie Fryslân, ondoenlijk is om langs beide zijden van alle wegen ree-enworonde rasters te plaatsen. Hetzelfde geldt voor het creëren van openheid en overzicht langs die wegen. Het plaatsen van rasters is ook niet altijd gewenst in verband met de wenselijkheid van uitwisseling tussen populaties van reeën en andere dieren..'

D **Gunstige staat van instandhouding**

De status van het ree in Europa is goed. De IUNC (International Union for Conservation of Nature) heeft het ree gecategoriseerd als 'Least concern' en aangemerkt als 'widespread and common'. Er bestaan in Europa geen bijzondere bedreigingen die de soort in gevaar kunnen brengen. Ook de landelijke gunstige staat van instandhouding van het ree is goed. Gebaseerd op de jaarlijkse tellingen in de provincie geldt dat ook voor Fryslân. Wij zijn van mening dat door het verlenen van de opdracht aan een gunstige staat van instandhouding van de reeën geen afbreuk wordt gedaan. Uitvoering van het ree-beheer volgens het '*Beleidsnotitie bescherming en beheer ree Fryslân*' waarbij sprake is van planmatig ree-beheer (inclusief jaarlijkse tellingen) ter voorkoming en bestrijding van verkeersveiligheid en valwild, waarbij populatiebeheer als doel op zich niet aan de orde is staat hier borg voor.

In haar uitspraak van 27 november 2019 heeft de Raad van State inzake de behandeling van het beroep² tegen de ontheffing ree-beheer in Zeeland bevestigd dat: '*...Het ree is opgenomen op de lijst van zoogdieren in onderdeel A van de bijlage, behorende bij artikel 3.10, eerste lid, aanhef en onder a, van de Wnb. Vast staat dat het ree nooit op de rode lijst van zoogdieren heeft gestaan en dat het ook niet in zijn gunstige staat van instandhouding bedreigd wordt...'*

Conform het gestelde in de Verordening Wet natuurbescherming Fryslân zal de FBE worden verzocht jaarlijks te rapporteren over het ree-beheer in Fryslân. Dat impliceert tevens dat de FBE zorgt voor een zorgvuldige en structurele monitoring van het aantal aanrijdingen en andere gegevens die naar het oordeel van de FBE nodig zijn om de bescherming en het beheer van reeën in Fryslân goed uit te kunnen voeren. De FBE zal ook worden verzocht hierbij in elk geval af te stemmen met Provinciale Waterstaat, aangezien ook daar aanrijdingen met reeën worden geregistreerd.

Resumerend

Gelet op ons beleidsuitgangspunt van continuïteit van ree-beheer, stellen wij ons op het standpunt dat '*Beleidsnotitie bescherming en beheer ree Fryslân*' voldoende waarborgen biedt voor het duurzame beheer van reeën, in de vorm zoals die tot op heden heeft plaatsgevonden.

Reeën zijn moeilijk te tellen door hun verborgen leefwijze. Resultaten van tellingen geven dan ook alleen inzicht in het aantal dat minimaal aanwezig is. De populatieomvang kan niet exact worden vastgesteld, maar omdat het tellen al jarenlang op dezelfde wijze geschiedt, wordt wel een tendens in de ontwikkeling van de populatie reeën zichtbaar gemaakt. Aldus

² ABRvSt., uitspraak 201809551/1/A3, ree-beheer Zeeland.

kan een redelijk goed inzicht worden verkregen in de groei of afname van de populatie en kan jaarlijks het benodigde beheer worden bepaald.

Wij zijn dan ook van mening dat het toepassen van reeënbeheer overeenkomstig het nieuwe beleid er mede aan bijdraagt dat op een zorgvuldige wijze uitvoering kan worden gegeven aan het beheren van de in onze provincie aanwezige reeënpopulatie. Naast alle uitgevoerde preventieve maatregelen stelt ons College dat het toestaan van gereguleerd afschot nodig blijft ten einde het aantal aanrijdingen in de provincie te kunnen blijven beheersen.

Bij het niet langer beheren van de reepopulatie in de provincie zullen de aantallen reeën stijgen. Hierdoor zullen naar verwachting meer trek- en zwerfbewegingen plaatsvinden waardoor meer aanrijdingen in het verkeer ontstaan en een toename van (verdrinkings- en aanrijdings)slachtoffers. Naar ons oordeel bestaat er geen andere bevredigende oplossing om dat doel te bereiken, dan door toepassing van reeënbeheer overeenkomstig het gestelde in de *'Beleidsnotitie bescherming en beheer ree Fryslân*.

Noodzaak opdrachtverlening

De FBE is op 20 juni 2019 verzocht het hoofdstuk reebeheer van het Faunabeheerplan Fryslân (hierna: FBP) voor 31 december 2019 aan te passen en te baseren op bovengenoemde nieuwe provinciale beleidskader. Ook de op 30 juni 2015 afgegeven ontheffing reebeheer (ons nr. 01227634) loopt op die datum af en dient op basis van het nieuwe hoofdstuk reebeheer (Faunabeheerplan ree 2020-2024) opnieuw te worden aangevraagd en inhoud te worden gegeven. De FBE heeft te kennen gegeven een nieuw Faunabeheerplan Ree 2020-2024 niet te kunnen vaststellen op basis van in haar statuten voorgeschreven unanimititeit. Daarop heeft zij Gedeputeerde Staten verzocht een nadere opdracht te geven als basis voor de uitvoering van het reebeheer in de provincie.

De continuïteit van beheer en daarmee de belangen van de openbare veiligheid waaronder de verkeersveiligheid en het voorkomen en bestrijden van onnodig lijden van zieke en gebrekkige dieren kan daardoor na 31 december 2019 niet langer gegarandeerd worden. Ons College is van mening dat dit tot niet aanvaardbare verkeersrisico's zal leiden in de Friese samenleving en strijdig is met de zorgplicht vanuit de Wnb. Om dit te voorkomen wordt deze opdracht verleend.

Op het moment dat er sprake is van het als nog tot standkomen van het nieuwe hoofdstuk reebeheer in het FBP dan zal deze opdracht voor de periode 2020 – 2021 worden opgenomen in het FBP.

Wellicht ten overvloede wijzen wij er op, dat voor het verlenen van een opdracht het niet noodzakelijk is dat overeenkomstig een vastgesteld Faunabeheerplan wordt gehandeld.³

³ Art. 3.16, 2^a lid Wnb. Zie ook Kamerslukken I 2015/16, 33348, W, pag. 4.